

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, desetega in dvajsetega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrt leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

Osrednje glasilo državnih nameščencev za Slovenijo.

Dr. Lj. Valjavec:

O določevanju najemnin v občinskih hišah.

Stanovanjska beda je prisilila občine, da zidajo stanovanjske hiše; lotiti so se morale tega dela pod pritiskom javnosti polagoma vse večje mestne občine, ker občina ne izgubi pri tem nič, zgradbe reprezentirajo sigurno naložen kapital in pridobivajo še nove dohodke na davščinah. Razen tega je pa merodajno še socialno stanje, da se s tem omogočijo tudi v novih hišah primerno nizke najemnine, ki potem z zdravo konkurenco pritiskajo na cene stanovanj, ki so v rokah spekulantov.

Pojavljajo pa se kritike, da stanovanjska gradbena akcija preveč obremenjuje proračun občin, da se občine ne smejo zadolžiti v taki meri in da se mora stavbna akcija ustaviti. Ni treba pobijati neresničnih trditev, da je stanovanj itak že zadosti, ker dejstva kažejo, da za primerno ceno stanovanja prav nihče ne more dobiti. Premotriho hočem samo čisto gospodarsko stran, ali je za občine materialna izguba, če zidajo hiše in ali je res pravilno, da zahtevajo občine za stanovanja v občinskih novih hišah tako visoke najemnine, kakor se to že sedaj v Ljubljani prakticira in kakor jih hočejo tudi drugod vpeljati.

Kadar kapitalist naloži svoj kapital, računa, koliko mu bo podjetje neslo in koliko bo podjetje samo na sebi vredno, to je če se prodajo vsak čas lahko dobi svoj naloženi kapital ali vsaj del istega nazaj; če se obrat kot tak ne more prodati, mora biti vsakoletni dobiček velik, če se pa podjetje lahko proda, ni treba mnogo dobička in taka naložitev kapitala je lahko dobičkanosna in je sigurno brez rizika. Gospodarski efekt je odvisen od tega, če je za producirano blago lahko najti odjemalce ali ne.

Pri občinskih hišah je torej odgovor lahek; hiše se vedno lahko prodajo, stanovanja so pa tako blago, da gre hitreje kakor tople žemlje; rizika ni torej prav nobenega. Če občina iz najemnine dobi obresti in vse upravne stroške ter nekaj malega amortizacije, ni nikake izgube. Za kolikor se občina zadolži v denarju, natanko za toliko je pridobila nepremičnega premoženja in njeno premoženjsko stanje ostane v ravnovesju. O dejanski zadolžitvi ali o kakem pravem bremenu torej ni mogoče govoriti. Nasprotno pridobi s hišami občina objekte za trajne dohodke iz javnih davščin, ki jej ostanejo tudi v slučaju odprodaje; iz tega razloga je zidanje hiš za občine gospodarsko bolj koristno kakor za privatnike.

Ostane še kočljivo vprašanje, kako naj se pravilno določujejo najemnine v občinskih hišah, ali natančneje, koliko morajo najemnine sami plačevati in kaj se mora kriti iz davkov na breme vseh prebivalcev, če naj bo poslovanje gospodarsko pravilno. Teoretično je odgovor lahek: kar uživajo samo najemniki, naj oni tudi sami plačajo; kar pridobi celokupnost, naj ta tudi krije. Treba torej preizkusiti, koliko pridobi celokupnost z občinskimi hišami.

Občinske hiše se zidajo navadno z izposojenim kapitalom, ki se mora amortizirati, to je v obrokih vrniti. Ko je posojilo plačano, ni občina nič več dolžna, hiša pa jej je ostala in reprezentira precejšno vrednost. Ta vrednost je seveda manjša kot ona nove hiše. To premoženje, ki tudi donša dohodke je celokupnost pridobila; zato je prav, da se plačilo istega dela amortizacijskih kvot, ki ostane občini po končani amortizaciji v vrednosti hiše, naprti celokupnosti

in krije iz občinskih davščin. Kolikor pa občina kot hišni lastnik to zahteva od najemnikov, je to izžemanje maloštevilnih družin najemnikov, ki morajo sami plačevati pridobitev celokupnega novega čistega premoženja, katero vsi prebivalci izkoriščajo. Pravično je torej, da se zahtevajo od najemnikov samo obresti za izposojeni kapital, upravni stroški (s popravili) izdatki za davke in samo toliko amortizacije, kolikor je je treba, da se krije cela vrednost hiše v tistem dolgem času, ko le-ta izgubi vsako vrednost. Drugače se zahteva od najemnika, naj občini pridobiva novo premoženje. Hiše pa jako dolgo živé, če se le količkaj popravljajo. Da ne ustvarjam nove amortizacijske dobe, hočem poseči na svojčas običajne. Pred vojno so dajale hranilnice pupilarno varna posojila na hiše tudi za dobo 55 let. Menda nihče ne bo trdil, da se stanovanjske hiše prej zrušijo; v vsaki ulici, ki ni čisto na novo zgrajena, vidimo polno poslopj, ki so že vsaj toliko stara in imajo še precejšnjo vrednost ter so še vedno prav dobro ohranjena, celo brez posebnih temeljitih popravil. Smelo trdim, da je za občino zelo ugodno in da pridobi še čisto premoženje ne da bi kaj riskirala, če vzamemo kot podlago 55letno amortizacijsko dobo. Če pri tako dolgi amortizaciji pridobi najemnik občini, torej celokupnosti, premoženje in je že izkoriščen. Zato je pravično, da mu celokupnost priskoči na pomoč. Tudi je treba upoštevati, da se z vsakim obrokom, ki se amortizira, zmanjša breme posojila in s tem obresti, računsko se skoro ne da ugotoviti pravilni točni delež letne amortizacije, ker je tako majhen; vsak večji obrok je pa že krievčen. Če se vsako leto amortizira nekaj manj kot 1/2% od posojila, se po plačilu kapital v zgoraj navedenih 55 letih. Ker se pa že čez nekaj let obresti občutno zmanjšajo, a najemnika ostane ista, se mora za amortizacijsko kvoto računati še manj kot 1/2%. Če vzamemo malo stanovanje, ki je stalo približno 60.000 dinarjev, dobimo za prva leta, ko ni večjih popravil in ni davkov, mesečno plačilo 350 dinarjev, ki krijejo že amortizacijo in upravne stroške ter 6% obresti. Nadalje je še vzeti v poštev posebne davščine, ki so jih občine začele zadnja leta pobirati izključno v namen omiljenja stanovanjske bede za gradbene fondе. Te davščine se po svojem bistvu ne smejo uporabljati za pridobitev premoženja, ker bi bilo to protizakonito, temveč izključno za to, da se odvzame najemnikom del bremena — plačil. Te specialne davščine donšajo milijone na vsako novo zidano stanovanje odpade torej precejšen del. Ako se uporabljajo te davščine za rezervo za poznejše davke, popravila in druge manjše stroške, pridemo do zaključka, da lahko ostane najemnika za mesec 350 dinarjev za malo stanovanje in še vedno ne doplačuje občina ničesar. Nasprotno, zidava hiš je zanjo še dobra kupčija, ker končno pride občina s tem svojim socialnim delovanjem brez fiktivnih izdatkov do lepega premoženja.

Seveda so v resnici posojila najeta na mnogo krajšo dobo in so amortizacijske kvote mnogo večje. Ta povračila pa ne smejo iti v breme najemnikovo, ker je nemoralno, zahtevati od teh maloštevilnih družin, da izplačajo n. pr. v 15 letih hiše, ki so last občine; občina bi na tak način brezplačno pridobila v tem času poslopja, ki bodo skoro še nova. Dotedanjim najemnikom ne bo prepustila ne lastni

ne niti brezplačnih stanovanj, temveč bo še naprej zahtevala od njih najemnine. Zato bo toliko manj potrebovala davkov, to se pravi, celokupno prebivalstvo bo ukoriščalo premoženje, ki ga je občina na opisani način iztisnila iz svojih najemnikov. Tudi davščine za gradbeni fond se ne smejo uporabljati za to prekomerno naglo amortizacijo, ker so ustvarjene za omiljenje stanovanjske bede, ne pa za kopičenje občinskega premoženja.

Mnogokrat čitamo fraze, da mora občina hiše upravljati po trgovskih principih. Trгоvec zasluži, kolikor mu je le mogoče, ne ozira se na bedo, na potrebo drugih, ne na pravičnost; pa tudi trgovcu je postavil kazenski zakon gotove meje, kaznuje prekomerni dobiček, ker je nemoralen, tako da niti v prosti trgovski konkurenci ne moremo govoriti o popolni prostosti pridobivanja, posebno ne pri neobhodno potrebnih predmetih, katerih primanjkuje. Stanovanj primanjkuje in so glavna življenska potrebščina. Zato je nemoralno, če se zahtevajo tolikšne najemnine, kolikoršne je le mogoče dobiti. Fraza, ki jo čisto čujem, da je treba zahtevati visoke najemnine, ker če eden ne plača, pride takoj deset drugih, je nemoralna, ker uvaja oderuštvo. Seveda se ni posrečilo, kaznovati hišne posestnike radi pobiranja previsokih najemnin, to pa zaradi tehničnih težkoč, ne pa zato, ker oderuštvo pri najemninah ne bi bilo kaznivo.

Tudi pri prosti konkurenci so se že pokazale posledice oderuštva brez posredovanja sodišč. Oderuški hišni lastniki so dobili nesolidne najemnike, ki so obljubljali vsako, še tako visoko najemnino, ostali so jo pa dolžni. Vsekakor pa se preveč okoriščavajo lastniki hiš, ki zahtevajo najemnino, s katero lahko izvrše amortizacijo v kratkem roku, na škodo najemnikov, posebno sedaj, ko je valuta že stalna. Toda v privatnem prometu izkoriščavanja ni mogoče izlepa odpraviti, vedno bodo šibkejši izkoriščani od močnejših. Važna naloga oblasti pa je, da šibkejšim pomaga. Samo ob sebi umevno je da občina ne sme svojega močnega položaja kot lastnica novih hiš izrabljati, saj je vendar poklicana, da pomore gospodarsko šibkejšim. Vsak poizkus, pridobiti novo premoženje od najemnikov, bi bil nemoralen. Nasprotno mora občina najemnine določati še nižje kakor to zmorejo privatniki, da vpliva na ta način na ceno stanovanj v privatnih rokah in posredno deluje zoper oderuštvo.

Privatni kapital je močno interesiran na tem, da občine čimbolj navijajo cene, in skuša z organizirano agitacijo zmešati pojme, nastavlja napačne račune in bega javnost, ki si ni na čistem, kako je treba izračunati najemnine. Posebno pa skrivajo kapitalistični interesi pomen hitre amortizacije in tako lahko javnosti izračunajo, koliko moramo vsako leto pri občinskih hišah »gor plačati«. Ne pove pa nihče, da je amortizacija po večini pridobivanje novega čistega premoženja, kar se nedvomno ne sme zahtevati samo od najemnikov v občinskih hišah. To novo premoženje je last vse občine in zato je gospodarsko edino pravilno, da se največji del obrokov za amortizacijo krije iz splošnih dohodkov občine, nikakor pa ne

iz najemnin in iz davščin, ki so namenjene za gradbeni fond.

Občinsko gospodarstvo je drugače no kakor privatno; privatnik pridobiva kolikor mogoče in vzame vse kar dobi, seveda tudi več kakor potrebuje in si kopiči premoženje, pri tem riskira in tudi lahko izgubi. Občina in vsak drug javni faktor pa ima svoje potrebe, in za svoje potrebe skuša dobiti sredstva. Ni pa občini namen, pridobivati premoženje, če nima posebnih vzrokov za to ali če se ne posreči taka pridobitev brez občutne obremenitve občanov. Gotovo je stanovanjska beda vzrok dovolj, da občina pridobiva hiše, ali kolikor nastane čistega premoženja iz letih, ne sme pridobivanje iti na breme samo nekaterih. Prispevati morajo namreč k nakopičenju novega premoženja, v našem slučaju k plačevanju amortizacije, vsi občani enako, ker bodo nekoč dohodki iz tega premoženja prišli tudi vsem občanom v prid.

Ugovarjali bodo pa mogoče nekateri, češ da je moj račun napačen, ker zanemarja davke. Ali dejstvo je sledeče: v Ljubljani traja takozvana davčna prostost, to je čas, ko se plača samo 3% od čiste najemnine državnega davka, 20 let, drugod 10 let. Ali se upa kdo trditi, da se ne bo v tej dolgi dobi iz gradbenega fonda nabralo toliko rezerv ali toliko amortizacije plačalo, da lahko ostane ista najemnina tudi pozneje? Z odplačili iz gradbenega fonda v tem času se bo dolg toliko zmanjšal, da bo treba plačevati manj obresti in ta diferenca bo zadostala za plačilo višjih davkov. Pri tem je pa treba še pomisliti, da pobira občina večino davkov, da torej občina sama največ pridobi. Za stanovanje, katerega graditev stane kakih 60.000 dinarjev (to so povprečni stroški za manjše stanovanje danes) bo torej v občinski hiši mesečna najemnina 350 dinarjev zadostna, kjer se pobira kaka davščina za gradbeni fond. Po najemninah ki jih pobira občina v Mariboru v novih hišah, se vidi, da je moj račun pravilen. Na vsak način pa ne bi bilo pravilno — če so govorice utemeljene — da bo ljubljanska občina zahtevala za vsako stanovanjsko sobo 400 dinarjev mesečno. Da so najemnine v Ljubljani v mestnih poslopih previsoke, izvira že tudi iz do sedaj priobčenih računov, ki kažejo, da se je dosedaj nesorazmerno visok del amortizacije (in sicer 15letne amortizacijel) fiktivno kril iz najemnin. Ti oficialni ljubljanski podatki so najboljši dokaz za pravilnost mojih izvajanj.

Stanovanjsko bēdo omiliti je v prvi vrsti naloga občine. S tem si prihrani mnogo izdatkov za zdravstvo in higijeno. Kaj pomaga boj proti boleznim, ki ga vodijo z medicinskimi sredstvi, še bolj pa s predavanji in dobri nasveti! Dajte ljudem zdrava stanovanja, pa dosežete isti efekt. Slaba stanovanja so večinoma vzrok vseh tistih socialnih bolezni, ki povzročajo občini največje in stalne izdatke.

Občine bodo morale opustiti svoje večinoma ozkosrčno stališče in tudi vsaj za dvajset let opustiti nove hiše vseh občinskih dajatev, pri svojih zgradbah pa tudi večji del amortizacije kriti iz splošnih dohodkov. Potem se bo stanovanjska akcija prav lahko nadaljevala v večjem stilu.

Tovariš!

Si že pokazal „NAŠ GLAS“ tovarišu, ki še ni nanj naročen? Pokaži list ter pregovori omahljivca, da ga tudi on naroči. — To je Tvoja dolžnost?

Dr. Jos. Kronvogel, Maribor:

Trpljenje staroupokojencev.*

Ko je sila največja, pravi pregovor, je božja pomoč najbližja. Tako bi mogli reči tudi staroupokojenci.

Dne 6. januarja 1929 je napočila nova doba reda in pravičnosti v državi. In res so vsi odlični upravitelji državnega krmila priznali težki položaj staroupokojencev in obljubili od pomoči. Načelnik vlade je napram nekaterim deputacijam s poudarkom izjavil: »Vaše zahteve in prošnje so v našem programu, zato jim bomo tudi ugodili.«

Zanašajoč se na te mnogostranske obljube upamo staroupokojenci, da se nam bliža rešitev. Resnih finančnih ovir ni, ker se ne sme prezirati, da tu ne gre za trajno obremenitev državnega računa, saj vsako leto odmrje večje število staroupokojencev, vsled česar se bo obremenitev leto za letom zmanjševala in v dogledni dobi celó prenehala.

Naj pokažem na resničnih primerih razliko prejemkov staro in novoupokojencev, da moremo po številkah soditi te razmere, ki so v vseh činih odnosno kategorijah uradništva več ali manj slične.

Višji sodni svetnik VI. činovnega razreda je bil upokojen leta 1922. ter dobiva po odbitku davka redno mesečno pokojnino . . . 398—Din
druginjske doklade . . . 1600— „

skupaj . . . 1998—Din

Njegov po 1. X. 1923 upokojeni tovariš ima redno mesečno pokojnino . . . 3000—Din
druginjsko doklado . . . 1100— „
stanarino . . . 300— „

skupaj . . . 4400—Din

Najnovejši upokojenec iste vrste redno mesečno pokojnino . . . 3000—Din
sodno doklado . . . 2000— „
druginjsko doklado . . . 1100— „
stanarino . . . 300— „

skupaj . . . 6400—Din

(Odbitek na davku mi ni znan).

Leta 1922. upokojeni sodni poduradnik dobiva za sebe in ženo mesečno pokojnino in doklado 995—Din.

njegov leta 1923. upokojeni tovariš z ženo pa 1947—Din.

Le-ta in zgoraj navedeni staroupokojeni višji sodni svetnik sta si torej po prejemkih skoraj enaka.

Slično je, kakor se mi poroča, razmerje pri upokojenih gazistih. Primer: staroupokojeni poročnik in polkovnik imata letno za 14.335 odnosno 22.368 Din manj, nego njuna novoupokojena tovariša.

Pripominjam, da se vsi tukaj navedeni primeri nanašajo na upokojence s polnimi službenimi leti in s polno pokojnino.

Člen 239. urad. zakona s sedanjim besedilom je nemogoč in ga je treba odpraviti.

Staroupokojenci ne prosijo darila, milosti, ampak pravice. Jednakost in ravnopravnost je geslo sedanje vlade, naj se uresniči!

Najbolj jasno pač dokazuje upravičenost stališča staroupokojencev okolnost, da se je že v drugič pokazala potreba izboljšanja gmotnega stanja drž. uslužbencev in upokojencev ter radi tega revizija uradniškega zakona z dne 31. VII. 1923.

Najnovejšim upokojencem bodo torej prejemki že drugič povišani, staroupokojenci bi pa naj na večno »ostali« li še nadalje z istimi pokojninami, kakor pravi čl. 239. uradniškega zakona?

To bi bila očitna krivica, katere sedanja vlada ne bo dlje dopustila!

Toda pomoč je nujna! Starci visokih let, nesposobni za delo, bolniki v postelji, očetje z neposkrbljenimi otroci in drugi, vsi v dolgovi z vedno manjšim kreditom, ne morejo čakati na uspeh dolgotrajne revizije uradniškega zakona! »Dvakrat da, kdor hitro da!«

Naj ne bo edina rešiteljica našega trpljenja — smrt!

* Zaradi tesnega prostora priobčujemo iz obširnega članka, ki smo ga prejeli pod tem naslovom, samo sklepne odstavke, iz katerih pa je že razvidno, kako opravičene so težnje naših tovarišev — staroupokojencev in kako veliko je njihovo trpljenje. Ur.

pozneje do 26. maja 1929 pri ravnateljstvu moške kaznilnice v Mariboru.

Sprememba društvenega napisa. Udruženje drž. služiteljev oblastni odbor v Mariboru se je preosnovalo in se od 1. maja t. l. imenuje »**Udruženje nižjih državnih uslužbencev v Mariboru**«. Delovanje društva se razteza na vse ozemlje mariborske oblasti.

Udruženje nižjih drž. uslužbencev v Mariboru sklicuje za dan 2. junija t. l. ob 10. uri predpoldne v prostorih hotela Kosovo v Mariboru Grajski trg 1, izredni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Za člane obvezno, nečlanom prost vstop brez volilne pravice.

Deveturni delovni čas v finančnih uradih. Ker so službeni zaostanki, povzročeni zaradi reorganizacije finančne uprave, po pretežni večini že rešeni, je dne 14. maja akcijski odbor združenih šestih strokovnih društev finančnih uslužbencev interveniral pri fin. direktorju g. dr. Jos. Povaleju in ga prosil, naj predloži ministrstvu to prošnjo in posreduje, da se uvede deset pet dosedanjih dnevnih delovnih čas, po možnosti nerazdeljen. Deputacija jo je vodil g. viš. insp. dr. Lj. Valjavec. — G. fin. direktor je obljubil, da bo to prošnjo toplo priporočil in na vso moč podpiral.

Priznanje službenih let učiteljem iz Primorja. Na predstavo ljubljanskega poverjenišva UJU je Glavni savez po posredovanju zveze pokrenil akcijo, da se vprašanje priznavanja službenih let, katere so naši slovenski in hrvaški učitelji na Goriškem, v Trstu in v Istri odslužili za časa italijanske vladavine v teh krajih, čimprej reši. Doslej se namreč službena leta po prevratu odslužena v italijanski službi, tem učiteljem, ki so bili kasneje sprejeti v našo drž. službo, niso priznavala. Upati je, da bo tudi to vprašanje čimprej zadovoljivo rešeno.

Monopolski upokojenci. Položaj upokojencev drž. monopolov je zaradi nizkih pokojninskih, oziroma provizijskih prejemkov skrajno nepovoljen. Na prošnjo Društva upokojencev drž. monopolov, je Zveza intervenirala pri Glav. Savezu glede ureditve te pereče zadeve, nakar je prejela odgovor, da bo odbor Glav. Saveza to velevažno vprašanje obrzhal v stalni evidenci in podvzel vse mere, da se upravičenim željam bednih monopolskih upokojencev v polni meri zadosti.

Postavljanje dnevnikačjev na mesta zvančnikov in služiteljev. Na predstavo Zveze glede prevedbe zvančnikov in služiteljev na dnevničarska mesta, ki je uzakonjena v čl. 60. fin. zakona, je prejela Zveza od Glavnega Saveza odgovor, da kljub prizadevanju ni bilo mogoče doseči, da bi se ta, za drž. uslužbence škodljiva določba črtala že iz letošnjega fin. zakona. Glavni savez trdno upa, da se bo ta odredba v novem uradniškem zakonu definitivno opustila in to vprašanje enkrat za vselej uredilo v interesu zvančnikov in služiteljev.

Stanovanja v drž. bolnicah. Minister za socialno politiko je odredil, da se morajo do 1. maja izseliti vsi drž. uradniki iz poslopij drž. bolnic in higijskih zavodov, v katerih so doslej stanovali. Odlok je utemeljen s tem, da treba te prostore vrniti njihovi prvotni svrhi.

Prevedba na dinarske pokojnine. Glavnemu savezu je uspelo, da je od fin. ministrstva dosegel načelno tolačenje uredbe o prevedbi kronskih pokojnin na dinarje, v kolikor se ta uredba tiče upokojenih učiteljev in njihovih družin. To avtentično tolačenje je za prizadete učiteljske upokojence, oziroma njihove rodbine zelo povoljno. Ker pa glavna kontrola ni odobrila tolačenja, ni bilo mogoče doslej ugoditi pritožbam, oziroma prošnjam prizadetih. Dokler državni svet tožbe glavne kontrole ne reši, ni mogoče doseči povoljnega rezultata. Naš Glavni savez je ukrenil potrebne korake, da se rešenje v drž. svetu ne zavleče preveč.

Koliko je davčnih uradnikov? V državnem proračunu za l. 1929/30. je določenih skupno 2074 davčnih uradnikov za vse ozemlje naše države.

ve. Razdeljeni so po 14 finančnih direkcijah takole (prva številka znači število davčnih uprav na ozemlju določene finančne direkcije): Ljubljana 29 — 193, Zagreb 31 — 182, Split 22 — 97, Banja Luka 17 — 85, Osijek 19 — 130, Novi Sad 19 — 132, Beograd 35 — 246, Sarajevo 22 — 121, Mostar 17 — 75, Niš 27 — 145, Kragujevac 31 — 139, Skoplje 28 — 146, Bitolj 9 — 46, Podgorica 16 — 86, skupaj 321 — 1823.

Povprečno je porazdeljeno na vsako davčno upravo (prejšnji davčni uradi) po 6 davčnih uradnikov. Če prištejemo še tiste, ki so pridržani za rekcijam in ki jih je skupno 199, in one v ministrstvu samem, kjer je 42 davčnih uradnikov, vidimo, da je po budžetu za l. 1929/30. skupaj 2074 davčnih uradnikov v vsej državi.

Žitnih kav je več vrst, Žika je pa samo ena. Zaradi njenih velikih vrednosti za zdravje ima vedno več prijateljev. Ni čudno, če se pojavljajo tudi ponaredbe. Pri nakupu je paziti zato na ime »Žika«.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna J O S. R E I C H.

Razne novice.

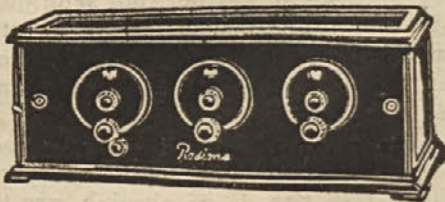
Osebnosti. Za obrtnega poslovodjo v 3. skup. III. kat. je postavljen Kanič Ivan, višji paznik-zvančnik 1. skup.; v 2. skupino zvančnikov pa je napredoval paznik-zvančnik 3. skupine Drogenik Alojzij, oba pri moški kaznilnici v Mariboru.

Upokojitev davčnih uradnikov. Vsled reorganizacije finančne uprave so bili upokojeni sledeči višji davčni upravitelji: Sfiligoj Josip, Stepic Anton, Drol Jakob, Sorman Martin, Koje Martin, Perhauc Ignacij, Strnad Rudolf, Zotter Maks, Volovšek Rudolf, Stepic Robert, Kompare Valentin, Blažon Jakob, Kobler Ernest, Boltavzer Rihard, Čebulj Fran., Klobutar Alojzij, Lunder Fran., Valentinčič Fran., Mazgon Alojzij, Fritz Josip, Roos Albert in davčni upravitelj Koller Rihard. Imenovani so bili ves čas službovanja vestni uradniki. Marsikateri izmed njih je tudi v prostem času žrtvoval mnogo truda v korist stanovskih organizacij ali drugim kulturnim ustanovam. Viš. uprav. Drol je vodil več let društvo davčnih uradnikov kot predsednik, g. Strnad je stal na čelu strok. društva drž. nameščencev in upokojencev, g. Roos je kot predsednik Narodne čitalnice v Trzinu mnogo pripomogel k njenim uspehom, g. Čebulj se je marljivo udeleževal pri Sokolu v Radovljici itd. — Vsem želimo, da bi zdravi in zadovoljni dolga leta uživali zasluženi pokoj.

Direktna železniška zveza Ljubljana-Beograd. Doslej je bilo treba na tesnem kolodvoru v Zidanem mostu kompliciranih in zamudnih manipulacij za odpravljanje vlakov iz Ljubljane proti Zagrebu in dalje. Ker je bil odobren potreben kredit za zgradbo drugega mostu, se s stavbnimi deli prične že te dni. Z novim mostom bo zamudno premikanje vlakov v Zidanem mostu odpravljeno. Novi most znači velik korak k izboljšanju prometa na tej glavni prometni žili, ki veže našo prestolico z zapadom.

Radijski aparat

je postal danes že kulturna potreba vsakega inteligenta. Ko pride utrujen iz pisarne, ga že čaka doma, da ga razvedri z lepo glasbo, petjem ali predavanjem.

Najboljše in najcenejše aparate, sestavne dele in vsa navodila Vam da **Radijska postaja Ljubljana** Miklošičeva cesta 5 Telefon 3190

Plačila tudi na obroke!

Naša stanovanjska Samopomoč.

Ustanovni občni zbor »Zadruga državnih uslužbencev za nabavo stanovanj v Ljubljani«, te prekristne uradniške gospodarske zadruga, se je vršil v petek 19. aprila 1929 v »Narodni kavarni« ter je bila s tem korakom zaključena serija posvetovanj raznih interesentov, kako se okoristiti z odtegljaji v ta namen. Prvotna je bila nameravana priključitev k eni že obstoječih stavbnih zadrug, ki bi primerne spremeniла svoja pravila, da bi odgovarjala vzornim pravilom, ki jih je sestavila »Zveza nabavljajnih zadrug« v Beogradu. Ker pa so potekla posvetovanja brezuspešno, se je ustanovila nova zadruga.

Ustanovnemu občnemu zboru je predsedoval inž. Otáhal, ki je naglašal pomen te nove zadruga, ki naj bi predvsem zidala zadružne hiše z več stanovanji in na ta način koristi skupnosti, t. j. čim večjemu številu članstva. Navzoči interesenti so pazno sledili izvajanjem predsedujočega in so tekom večera — po prečitaniu pravil — večinoma prijavili svoj pristop k novi zadrugi. V upravni odbor so bili izvo-

ljeni gg.: inž. Otáhal Josip, inspektor pri gradbeni direkciji (predsednik), inž. Mencinger Leon, inspektor pri gradbeni direkciji (podprednik), Skalar Josip, viš. rač. svetnik pri vel. županu (tajnik), inž. Fatur Dragotin, profesor na sred. tehnični šoli, in Beguš Josip, upravitelj obdelčnega doma kot člani, Gostič Jančko, kancist pri višjem dež. sodišču, in Junc Ivan, poštni ravnatelj v pok. kot namestnika; v nadzorni odbor pa gg. prof. Vazzaz in inž. Štolfa kot člana in g. Kovačič kot namestnik.

S tem je nova zadruga ustanovljena. Čakajo jo velike naloge: gradnja skupnih stanovanjskih hiš, sodelovanje pri akciji za zgradbo »Uradniškega doma« itd. Od drž. uslužbenstva v Ljubljani pa je odvisno, kako hitro bo mogla pokazati nova zadruga na uspehe. Kdor se zanima za njo, naj se izvoli za pojasnila obrniti na predsednika inž. Otáhala, gradb. direkcija, ali pa na zadružnega tajnika rač. nadsv. Skalarja, Resljeva cesta 13 (Tel. št. 20—74). J. S.

eno pri okr. sodišču v Ptuj, eno pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Za slednja 4 mesta, pogoji: I. pis. izpit. Prošnje do 10. junija, prednost imajo kandidati z zemljiškoknjižnim izpitom.

Razpisana službena mesta. V mariborski moški kaznilnici je razpisanih več mest paznikov, in sicer: 9 event. 10 mest zvančnikov, 3 mesta služiteljev in 1 do 8 mest paznikov-dnevničarjev s prejemki služiteljev. Oziralo se bode le na take prosilce, ki so trdnega zdravja ter velike in krepke rasti. Lastnoročno spisane, po čl. 12. ur. zak. opremljene prošnje je vložiti naj-

Vestnik.

Razpisana mesta inženjerjev-pravnikov. Pri gradbeni direkciji v Ljubljani je razpisanih več mest inženjerjev-pripravnikov gradbene stroke v I. kategoriji drž. uradnikov. Prošnje do 25. maja pri gradbeni direkciji.

Razpisana mesta sodnih pisarniških uradnikov. Po eno mesto pisarn. uradnika II. ali III. kat. pri okr. sodiščih v Kamniku in Ložu. Prošnje do 5. junija. Eno mesto pri okr. sodišču v Kozjem. Prošnje do 1. junija. — Dve mesti pri okr. sodišču v Gor. Radgoni,

Švedsko vžigalično posojilo. Kakor znano je sklenila naša država z mednarodnim švedskim vžigaličnim trustom »Svenska« v Stockholmu 6¼% monopolsko posojilo, v skupnem znesku 22 milijonov dolarjev. Za to je prepustila država »Svenski« pravico izključne prodaje vžigalic v naši državi. Iz tega posojila so se, oziroma se bodo še izplačali manjši dolгови in druge kratkoročne obveznosti države, med ostalimi tudi uradniške »razlike«. Iz prvega obroka posojila, 7 milijonov dolarjev, smo prejeli polovico razlik. — Drugi obrok v enakem znesku zapade 22. julija t. l., tretji pa, ki znaša 8 milijonov dolarjev, šele 22. marca prih. leta. — Po časopisnih vesteh je vlada sklenila sporazum z veliko newyorško Irvingbanko, ki bo naši vladi dovolila predumet na oba še neizplačana obroka švedskega posojila. Ker se bo iz teh dveh krila druga polovica razlik, smemo upati, da jo kmalu prejmemo.

Preseljevanje narodov. Ob majskem terminu se je začelo v Beogradu pravcato preseljevanje narodov. Po vseh ulicah ni bilo videti drugega razven voz za pohoštvo. Samo 1. in 2. maja se je preselilo nekaj manj nego 4000 najemnikov. So to največ najemniki siromašnejših slojev, ki ne zmorejo zvišanih najemnin, ki so v Beogradu znano visoke. Da je med njimi tudi mnogo drž. nameščencev, ni treba poudarjati. Kakor je videti, je stanovanjska beda tudi v prestolici prav občutna.

Beograd ima po ljudskem štetju, ki se je nedavno izvršilo, 221.474 prebivalcev. Od teh je 123.751 moških in 97.723 žensk. Po tem štetju bi bil Beograd največje mesto v državi.

Prebivalci v občinskih hišah ljubljanskih. V mestnih hišah je bilo letos nastanjenih 989 strank s 4435 družinskimi člani. V najetih prostorih je občina imela nastanjenih še 1112 strank s 4555 člani. Če prištejemo še 44 podnajemnikov, znaša število oseb, ki bivajo v občinskih stanovanjih 4699.

Lahko se reče, da je vsak 12. prebivalec mesta Ljubljane nastanjen v občinski hiši. Čim bo zasedeno še novo poslopje na Poljanski cesti s približno 400 osebami, bo v Ljubljani približno 5100 oseb, ki bodo stanovali kot najemniki v občinskih stanovanjih. Za zgradbo stanovanjskih hiš je občina od l. 1919 dalje izdala skupno 66 milijonov Din.

Starostno zavarovanje bančnih uradnikov. Ker zaenkrat žal še ni izgleda, da se prisilno starostno zavarovanje pri vseh nameščencev, ki je v Sloveniji in Dalmaciji urejeno z zakonom, razširi na vso državo, skušajo poedine stroke zasebnih nameščencev za svoje članstvo uvesti prostovoljno starostno zavarovanje, druge organizacije pa nameravajo upeljati za njih panoge celó neke vrste obligatorično zavarovanje. Tako je tudi sporazumno z ljubljanskim Pokojninskim zavodom osrednja zveza bančnih uradnikov že izdelala osnutek za zavarovanje vsega bančnega uradništva v državi za starost. To pokojninsko zavarovanje naj bi se uredilo po občinah zakonskih načelih, ki veljajo za vse privatne nameščence v Sloveniji in Dalmaciji. Zveza bančnih uradnikov je svoj predlog že podala ministrstvu za socialno politiko.

Poštarji in letošnja zima. Zima, kakršne ni bilo že nekaj stoletij, je za nami. Rešeni smo mraza, snežnih zametov in plazov. Poleg železničarjev so poštne uslužbenci gotovo največ pretrpeli. Pomislimo samo na ambulančarje, ki so se vozili v mrzlih vagonih. Parne kurjave so zamrzile ali so bile drugače pokvarjene. Peči, ki tudi v poštah niso grele, so bile do stokrat celo v škodo. Veter ni dopustil, da bi odhajal dim iz dimnika. Kadilo se je po vagonih tako, da so morali v najhujšem mrazu odpirati okna. Vdati so se morali ambulančarji naravni sili. Službo so opravljali zaviti v zimske suknje. Kaj se to pravi, vé le oni, ki je poizkusil. Vožnje v najhujšem mrazu iz Beograda v Ljubljano ali Maribor so trajale z brzovlakom po štiri dni in štiri noči. Ambulančarji so imeli prav sibirsko doživljaje, ko jim je vlak zamrznil na odprti progi. Razen ambulančarjev so zaradi mraza mnogo pretrpeli poštarji na kolodvorskih in izmenjevalnih poštah. Pri 30° C pod ničlo so na prostem iztovarjali pakete iz vagonov in jih zopet natovarjali. Pri izmenjevalnih poštah je posebno zeblo uslužbence, ki so napovedovali pakete. V tem pogledu se bo treba pred drugo zimo zavarovati z dolgi zimskimi kožuh in s škornji iz filca. Tudi uvedba čajarn bi bila dobrodošla. Pozabiti ne smemo tudi naših podeželskih poštarjev. Ni bil samo en slučaj, da so uradi ob progi radi zamude vlaka čakali s svojo pošto vso noč. Kaj se pravi čakati v nezakurjenih čakalnicah, vedo le ti povedati. Poštarji so v letošnji zimi opravliali svojo službo z nadčloveško požrtvovalnostjo. Ponosni so, da so jo obvladali, pričakujemo in prosimo pa tudi od poštne in državne uprave vobče, da bo upoštevala te napore.

»P. Gl.«

Da se ne pozabi! Kmalu po izdaji znamenitega manifesta, je naš kralj sprejel v avdijenci slovitega francoskega časnikarja Julesa Sauerweina. Vladovalne modre državniške izjave dopisniku pariškega »Matina« so po vsem svetu vzbudile opravičeno pozornost. Iz članka, ki ga je Sauerwein napisal ob tej priliki o Jugoslaviji v svojem listu, posnemamo samo par stavkov: »Jugoslavija more obstati samo na temelju prostovoljnega soglasja svojih narodov, ki se medsebojno izredno srečno izpopolnjujejo. Srb ima svojo trdno voljo, Hrvat je čuvstvena narava, obdarovan z živo domišljijo. Slovenec ima pa dar modre preudarnosti. Kralj Aleksander ni hotel, da bi bilo ljudstvo nemo in da bi govorili le politiki. Njegov manifest z dne 6. januarja se lahko smatra kot zapoved, naj politiki molčijo. Sedaj pa je treba pričeti z delom za zgradbo Jugoslavije v bodočnosti.«

— Mislimo, da je ugledni francoski prijatelj naše države govoril te besede iz srca vsem pravim rodoljubom.

Nove knjige.

Dva nova zakona. V »Zbirki zakonov«, ki jo izdaja Tiskovna zadruga v Ljubljani, sta izšla dva nova zakona, in sicer: **Zakon o zemljiškem katastru** (s poštino 13 Din) in **Zakon o advokatih** s stvarnim kazalom (s poštino 19 Din). Strokovno poročilo o priliki.

»Zbirka zakona (tekstovi)«, urejuje dr. Mihajlo Ilić. V novi zbirki zakonov, ki jo izdaja znana beograjska knjigarna Gece Kona, so izšli nedavno trije zvezki (št. 11 do 13) naših novih kazenskih zakonov. Prvi zvezek obsega kazenski zakonik sam, drugi zakon o kazensko-sodnem postopku, tretji pa zakon o izvrševanju kazni omejevanja svobode in zakon o uveljavljanju navedenih treh zakonov. Izdaja so prav pregledno in čitljivo tiskana, oblika knjižic prav prikupna, veljajo pa razmeroma malo, namreč 20, 35 in 110 Din zvezek. Vsa tri izdaja so tiskane z latinico in bodo tudi slovenskim pravnikom in vsem, ki jih ta važna, na novo urejena pravna panoga zanima, dobro služile vsaj toliko časa, dokler ne dobimo točnih slovenskih prevodov. — Izčrpno kritično oceno priobči naš list kasneje.

Uredba o naknadi putnih i oseb nih strokova drž. službenika gradjan. reda. Poučna biblioteka, zvezek 24. Uredjuje Lovro Kalašić, Zagreb, Horvačanska c. 21. Cena 12 Din, s poštino 12-50 Din. — Izšla je navedena knjižica, ki v hrvatskem jeziku vsebuje novo uredbo o potnih in selitvenih stroških. Ker je uredba sama precej komplicirana, bo vsem, ki imajo opravka s potnimi računi, ta izdaja dobro služila. Izdajatelj je namreč na koncu dodal več praktičnih primerov, kako se potni računi pravilno sestavljajo in predlagajo.

C. J. HAMANN
Ljubljana

Vam nudi najsolidnejši vir nakupa perila, opreme nevest, novorojenčkov, perja in modnih potrebščin. - Predtiskarija modernih ročnih del.

PARNA PEKARNA

JEAN SCHREY NASL.

JAKOB KAVČIČ

VEČKRAT NA DAN SVEŽE, PRIZNANO NAJBOLJŠE, VSAKOVRSNO PECIVO

Restavracija

IGNACIJ BANKO

Ljubljana, Kette-Murnova ulica št. 3
priporoča gg. drž. uradnikom dobro postrežbo v kvaliteti pijač in hrane.

TOVARNA POHIŠTVA

I. I. NAGLAS, Turjaški trg št. 6

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega pohištva po najnižjih cenah.

PARNA PEKARNA

FRANC DOLINAR

LJUBLJANA

PRED ŠKOFIJO 11 — POLJANSKA C. 19

najtopleje priporoča svojim cenj. odjemalcem večkrat dnevno prvovrstno sveže pecivo in različne vrste slaščic

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo

dežnikov ter sprehajalnih palic

Popravila se izvršujejo točno in solidno

Hotel TRATNIK

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

priporoča lepe zračne sobe.

Miroslava Leitgeb

Ljubljana, Jurčičev trg 3.

Strojno in ročno vezenje zaves, pregrinj, perila in oblek v najsolidnejši izdelavi.

Nabiralne pole!

Tovariši, ki ste jih dobili, poslužite se jih takoj, nabirajte nove naročnike in vrnite pole čimprej upravi.

Nogavice, žepne robce, dišeča mila, kravate, rokavice, vezene, čipke, razni trakovi, sukanec, gumbi, potrebščine za šivilje, tapetnike in krojače v največji izbiri samo pri

JOSIP PETELINC, Ljubljana

(blizu Prešernovega spomenika) ob vodi

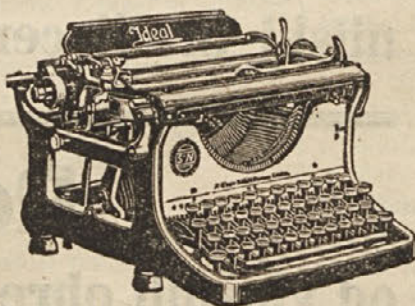
LEONARD TREPPO

združene opekarne d.d. v Karlovcu

dobavlja iz svojih najmoderneje urejenih tovarn

zidno in strešno opeko

v najboljši kvaliteti in po najnižjih cenah. Zahtevajte ponudbo!

Pisalni stroj „IDEAL“ modela D najmodernejša konstrukcije

THE REX Co.

Ljubljana, Gradišče 10

Telefonska št. 2412

Štev. pošt. hran. 11.165

Vzajemna posojilnica v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Miklošičeva cesta 7

v lastni palači, dovoljuje pod ugodnimi pogoji vsakovrstne kredite in posojila državnim uslužbencem proti poroštvu, zaznambi na prejemke, zastavi življenjskih polic in vrednostnih listin ter vknjižbi na posestva. Odplačilo v mesečnih obrokih. Uradne ure od 8.—2.

Telefon štev. 2016.

Ustanovljena l. 1889.

Račun pošt. hran. 10.533.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Ljubljana
Prešernova ulica

Stanje vloženega denarja nad 365 milijonov dinarjev.

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti. Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. — Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župniški uradi cerkveni in občine občinski denar.

Rentni davek

od vložnih obresti plačuje hranilnica sama, tako da vlagatelji dobé polne obresti brez odbitka.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.